

4. Бахин В. П. Понятие, сущность и содержание криминалистической тактики : лекция для студентов и слушателей юридических вузов / В. П. Бахин. – Киев, 1999. – 268 с.

5. Стахівський С. М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів : науково-практичний посібник / С. М. Стахівський. – Київ : Атіка, 2009. – 64 с.

Максимов Р.Р.

студент,

Науковий керівник: Динту В.А.

кандидат юридичних наук, доцент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ЗА УЧАСТІ АДВОКАТА ТА СПЕЦІАЛІСТА

Одним із дискусійних питань у юридичній літературі є питання про правовий статус адвоката свідка. Так, п. 2 ч. 1 ст. 66 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України передбачено, що свідок має право користуватися під час давання показань та участі в проведенні інших процесуальних дій правовою допомогою адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями ст. 50 цього Кодексу. Щодо Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», то він надання правової допомоги свідку в кримінальному провадженні взагалі виділяє як окремий вид адвокатської діяльності [3, ст. 19].

Потрібно звернути увагу на те, що в юридичній літературі наявна й інша точка зору щодо статусу адвоката свідка в кримінальному провадженні. Так, серед науковців досить поширеною є думка, за якою адвокат свідка повинен набувати статус представника. Зокрема, такої позиції дотримується І.В. Гловюк, яка зазначає : «... незважаючи на те, що свідок не належить до сторін кримінального провадження, він має власний інтерес у кримінальному провадженні: наприклад, щоб допит був проведений із дотриманням вимог КПК, щоб за наявності для того підстав до нього були застосовані заходи безпеки тощо, тому, відповідно, може користуватися допомогою адвоката для забезпечення реалізації цих та інших законних інтересів. Відсутність у суб'єкта матеріально-правового інтересу не виключає наявності процесуальних інтересів.

Відповідно, варто визнати можливість існування договірною представництва інтересів свідка; складно заперечувати при цьому представницький характер діяльності адвоката свідка» [4, с. 200–201].

Для визначення правового статусу адвоката свідка в кримінальному процесі, насамперед необхідно виходити з того, що основним призначенням адвокатури й, зокрема, адвоката є надання правової допомоги особам, у тому числі й свідку. У цьому разі потрібно врахувати й твердження А.О. Орлової про те, що «процесуальний статус адвоката в кримінальному процесі диференціюється залежно від мети його залучення в кримінальний процес у конкретній кримінальному провадженні зацікавленими учасниками, що потребують отримання юридичної допомоги, і впливає на специфіку взаємодії зі спеціально уповноваженими посадовими особами, які здійснюють кримінальне судочинство» [5].

Відповідно до ч. 5 ст. 224 КПК України знаходимо, що під час допиту може застосовуватися фотозйомка, аудіо- та/або відеозапис [2, ст. 224]. При цьому якихось додаткових умов щодо застосування технічних засобів ст. 224 КПК України не містить. Законодавець встановлює можливість застосування технічних засобів і не конкретизує, ким із учасників кримінального провадження вони можуть застосовуватися. Право адвоката надане йому спеціальним законом, право підозрюваного, звинуваченого чи потерпілого, а також дозвіл законодавця, викладений у ст. 224 КПК України, не дають підстав слідчому заборонити застосування технічних засобів адвокатом під час проведення процесуальних дій. У даному випадку законодавець наголошує на прямому дозволі застосування засобів фіксації процесу. Згідно ч. 1 ст. 107 КПК України рішення про фіксацію процесуальної дії за допомогою технічних засобів під час досудового розслідування, в тому числі під час розгляду питань слідчим суддею, приймає особа, яка проводить відповідну процесуальну дію. За клопотанням учасників процесуальної дії застосування технічних засобів фіксування є обов'язковим. Таке клопотання адвокатом може бути висловлене в усній формі з фіксацією цього факту в протоколі процесуальної дії. Зазвичай слідчі наполягають, щоб це клопотання було викладено письмово. У такому випадку адвокату потрібно мати при собі заздалегідь заготовлені бланки клопотань, які швидко заповнюються і надаються слідчому з обов'язковим підписом, датою та часом отримання на копії клопотання, яка залишається адвокату.

Кримінальним процесуальним законодавством закріплено можливість отримання усних консультацій або письмових роз'яснень спеціаліста, наданих на підставі його спеціальних знань. Крім того, під час дослідження доказів у суді спеціалістам також можуть ставитися питання учасниками судового провадження (ч. 3 ст. 357, ч. 2 ст. 358 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України; ст. 360 КПК України), що, на нашу думку, за своєю сутністю є окремим видом допиту – допитом спеціаліста. Специфіку його проведення зумовлюють такі чинники: 1) процесуальний статус спеціаліста; 2) обмеженість предмета його допиту певною галуззю знань і компетенцією обізнаної особи; 3) сутність наявної в допитуваного інформації; 4) можлива залежність від форми його участі в процесі. Вагоме значення має також позиція, яку займає допитуваний, а також ситуація, що складається під час допиту.

Спеціаліст є особою, не заінтересованою в результатах вирішення справи, що відображається в його висновках і роз'ясненнях. На відміну від судового експерта, під час допиту якого питання не мають виходити за межі предмета проведеної ним судової експертизи, спеціаліст може бути допитаний стосовно більш широкого спектру обставин розслідуваної події. Необхідно звернути увагу на те, що, як зазначає Л.В. Лазарева, принциповою відмінністю спеціаліста від судового експерта є те, що він може бути залучений для надання допомоги й за відсутності вимоги щодо отримання його висновку, тобто за відсутності останнього [6, с. 203]. Така специфіка має вагоме значення для визначення тактики допиту таких осіб.

Предмет допиту спеціаліста має певні обмеження, які характерні для тієї галузі знань, у якій спеціаліст є компетентним. Отже, питання, які можуть бути поставлені спеціалісту, також мають належати до компетенції спеціаліста. В іншому випадку надана ним інформація не матиме доказового значення. Особливу увагу необхідно звертати на близькі галузі (бухгалтерський облік, податкове законодавство тощо), які хоча й мають певну схожість, проте не є тотожними.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88

3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 17

4. Гловюк И.В. Адвокат свидетеля: проблемы функциональной направленности деятельности и уголовно-процессуального статуса по УПК Украины / И.В. Гловюк // Актуальные проблемы совершенствования законодательства и правоприменения : материалы IV Международной научно-практической конференции, г. Уфа, 08 февраля 2014 г. : в 2 ч. – Уфа : Евразийский научно-исследовательский институт проблем права, 2014. – Ч. 2. – 2014. – С. 199–204.

5. Орлова А.А. К вопросу о статусе адвоката на досудебных этапах уголовного судопроизводства / А.А. Орлова // Материал подготовлен для системы КонсультантПлюс. – 2007. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://www. center-bereg.ru/j2153.html](http://www.center-bereg.ru/j2153.html).

6. Лазарева Л.В. Специальные знания и их применение в доказывании по уголовному делу : [монография] / Л.В. Лазарева. – М. : Юрлитинформ, 2009. – 224 с.

Папій Т.О.

студентка,

Науковий керівник: Гринько Л.П.

кандидат юридичних наук, доцент,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

Сьогодні в епоху науково-технічного прогресу, панування новітніх інформаційних технологій усе частіше постає питання впровадження та подальшого використання різноманітних досягнень науки і техніки у всіх сферах життя людини, у тому числі під час розслідування злочинів. Одним із таких досягнень є поліграф, який наразі активно застосовується як у публічному, так і приватному секторах, передусім для здійснення кадрових перевірок. Однак його застосування в кримінальному провадженні як нетрадиційного засобу отримання криміналістично значущої інформації стало предметом багатьох наукових дискусій та неоднозначної судової практики. Таким чином, виникає потреба